

מ א ס ך
שְׂמֻחָה
תּוֹרָה
קוֹבֵץ תּוֹרָנִי מוֹדֵבִי

— שִׁבְחוּ שֶׁל אַהֲרֹן —

לזכר נשמת הרה"ח ר' יחזקאל אהרן הכהן איזבי זצ"ל

תּוֹשָׁרֵי תּוֹשֶׁבֶ"ב

גְּלִיזֹן ב'

מִהַדְוֹת זֵכֶר יְהוּדָה אֶרֶץ

מוסדות 'פני מנחם' בארה"ק

בנשיאות רבינו ראש הישיבה שליט"א

יהושלים ת"ו

בית המדרש הגדול	כולל עיון 'פני מנחם'
תלמוד תורה 'פני מנחם'	כולל 'בית תלמוד להוראה' - חו"מ
'בית טייטלבוים'	כולל 'פני מנחם' - יו"ד
ישיבה קטנה 'פני מנחם'	כולל ללימוד ש"ס
ישיבה גדולה 'פני מנחם'	כולל ללימוד יורה דעה ח"ב

אשדוד

בית החסידים 'פני מנחם'	כולל ללימוד חושן משפט
כולל עיון 'פני מנחם'	כולל הלכה - אורח חיים

בית שמש

בית החסידים 'פני מנחם'	כולל 'נר יהודה' - חושן משפט
בית החסידים ברמה ג'	כולל עיון הלכה
תלמוד תורה	כולל ללימוד ש"ס

בני ברק

בית החסידים 'פני מנחם'	כולל ללימוד ש"ס 'פני מנחם'
כולל 'פני מנחם' - חו"מ	כולל ללימוד יורה דעה ח"ב

חיפה

בית החסידים 'פני מנחם'
כולל הלכה - 'פני מנחם'

רשת ארצית לכוללי בוקר וערב 'פני מנחם'

מאסף 'שמחת תורה'

יו"ל ע"י מכון 'תורתך שעשועי'

טל': 0504168660 פקס: 0774007211

mpm05041@gmail.com

כל הזכויות שמורות

מ ה ד ו ר ת
זכר יהודה אריה

לזכר ולעילוי נשמת

מוריננו הגאון רבי יהודה אריה זצלה"ה אלטר

בן כ"ק מרן אדמו"ר בעל פני מנחם זי"ע

לזכות הפצת תורה לזיכוי הרבים

להגדיל תורה ולהאדירה

ולזכות רבינו שליט"א

ולהצלחת התורם ומשפחתו שיחי'

בכל מעשה ידיו בכל מילי דמיטב

מתוך נחת ובריאות ורוב שמחה תמיד

בעזרת ה' יתברך

מה נשיב לה' כל תגמולוהי עלינו, כאשר אנו זוכים להופעת הגליון השני של המאסף התורני "שמחת תורה" המאגד בתוכו ממבחר חידושי תורתם של בני התורה חכמי ורבני קהל עדתנו ה' עליהם יחיו.

בסייעתא דשמיא, בשנה שעברה נתפרסם המאסף בהיכלות התורה ויצא שמו לתהילה בקרב הלומדים, אחר שזכינו להכוונתו של גברא דמריה סיעיה, אתמחי גברא ואתמחי קמיעא, ה"ה הגאון רבי יוסף יוזפא רוזנברג שליט"א ר"מ בישיבתינו, על כן גם בהאי שתא נתאזרנו ביתר שאת ועוז להוות אכסניה של תורה, בפרט, לאחר שהצטרפו לקהלא קדישא עוד עשרות רבות של בני תורה מופלגים אשר נטשו מעליהם עול חשבונות רבים, שמחים אנו להוציא לאור עולם מאסף 'שמחת תורה' חלק ב', מלא וגדוש בחידושי סוגיות, בירורי הלכה, מגדולי ישראל שליט"א ומצורבים העוסקים בחוקי חורב, קושיות והערות ופלפול התלמידים, ועליהם מזהירים באור יקרות גנזי תורת רבותינו הקדושים אדירי התורה וגאוני הדורות זצלה"ה.

מטרתנו, אחת היא - להרבות תורה ולהרים קרנה, אמנם פנים רבות יש לה, הן בעידוד הלומדים להעלות על הכתב מפרי רעיונם, והן בכך שעל ידי שילמד כל אחד דברי חבירו, ישוטטו רבים ותרבה הדעת. הן בהאדרת הלימוד בעומק ובסברא כדרך רבוה"ק לדורותיהם, והן, בהמרצת הצעירים - תלמידי מוסדותינו, לשאוף לחדש ולעמול בתורה.

בימי הזוהר של יהדות פולין, טרום ימי המלחמה הנוראה נפוצו קבצים תורניים בהם כתבו גדולי וגאוני הדור דאז, לצד צורבים צעירים אשר חשקה נפשם לפלפל באורייתא ולהתחדד בין ההוגים בה, כן היה גם בארה"ק כאשר יצאו לאור קבצים רבים בכל מקצועות התורה, בבלי וירושלמי, בעידוד רבותינו ובהשתתפות נלהבת של תלמידי החכמים מאנ"ש. קריאתנו, בואו ונחדש הדרה של תורה, למען רבה כבודה ויתענגו לומדיה, גבורי כח עמליה בטהרה.

במאסף באו גנזים נכבדים מתורת רבותינו גאוני פולין זצלה"ה, ונוספו עליהם - ציונים והערות על ספריהם (אבנ"ז, ח"י הרי"מ, שפ"א, מכתבי תורה, ועוד) משולי גליונות מאורי הדור האחרון כאשר תחזינה עיניכם מישרים, בקשתנו, ממי היודע על כתבי יד מבית מדרשם, נא ימציאם לידינו בכדי לזכות בהם את הרבים.

כמעשהו בראשונה, המאסף שלפנינו מכיל ששה שערים, א. 'רבותינו' - מגנזי תורת רבוה"ק זי"ע. ב. 'שפתי ישנים' - מתורת גאוני הדורות זצלה"ה. ג. 'תורת

חיים' - מתורת גאוני וחכמי דורנו שליט"א. ד. עוז ואורה - מתורת עמלי תורה דקהלא קדישא בארה"ק ובתפוצות הגולה. ה. 'לעסוק בדברי תורה' - קושיות והערות מעמלי התורה ובחורי ישיבתנו הק' והארות על מאמרי מאסף תשפ"א. **לקראת שנת השמיטה**, נתייחד שער 'שביעין חביבין' - חידושי תורה ובירורי הלכה בעניני שביעית, 'ולכן סמך שמיטה ויובל להר סיני, שבכח התורה שקיבלו בהר סיני ושבתה הארץ' (שפת אמת, בהר תר"ס ד"ה כי).

כפי שנהגנו במאסף הקודם להוסיף עליו מדור 'זכרון להולכים', כן במאסף זה מופיע נספח זכרון הקובע לעצמו ברכה, מדור 'שבחו של אהרן' לזכרו ולעילוי נשמתו הזכה של ידיד ותיק ואח לדרך, הרה"ח ר' יחזקאל אהרן הכהן איזבי זלה"ה, שאנו עומדים בתוך השנה להסתלקותו, וכבר העיד עליו רבינו שליט"א "שהיה דבוק נפש בנפש באדמו"ר הפני מנחם זצלה"ה, ובודאי עמו במחיצתו לעולם הבא". במדור זה קובצו יחדיו מאמרים תורניים מהרי"א זצ"ל, ומיבדל"ח ידידיו ובני משפחתו הקרובים שיחיו - ובראשו הבאנו קינת-הספד מעוררת ומחיבת, שנשא עליו רבינו ראש הישיבה שליט"א.

מלאי הכרת הטוב אנו למרנן ורבנן גדולי התורה שליט"א אשר הואילו ליקרנו בתורתם, ועמם כל תלמידי החכמים - איש לפי ערכו, שהשתתפו במאסף זה ושלחו לנו ממיטב חידושיהם, לכבוד התורה ולומדיה.

על הטוב יזכרו הרה"ג ר' יעקב שלמה שיינברגר שליט"א, הרה"ג ר' דוד רוזנבוים שליט"א, הרה"ג ר' ישראל אלברט שליט"א, על השקעתם המרובה למען יצא דבר מתוקן לתועלת המעיינים והלומדים.

כן הננו להודות למנכ"ל מוסדות 'פני מנחם' הרה"ח ר' ישראל מרדכי ציינשניסקי שליט"א אשר שם לילות כימים בהשקעתו למען פיתוח המוסדות וריבוי פעלים לתורה ולחסידות, והטה שכמו לסייע בכל עניני המאסף בלב ונפש חפצה, תהא משכורתו שלמה מן השמים.

נסיים בהבאת ברכת רבינו שליט"א למאסף תשפ"א (ירח האיתנים, לעמ"ל תור"ה לפ"ק), 'והתפלה בלבנו: יהי ד' אלוקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו, כפשוטו, עזר וסיוע מלעילא. וכמדרשו שפירשנו בשמח"ת: יהי ד"א עמנו, שנחיה עם הרגשת קשר עליון וחיבור של אהבה לבוית"ש, כאשר היה עם אבותינו הרגשתם וכל חייהם, ונזכה לעשות לו יתברך נחת רוח, אכ"י"ר'.

חודש אלול, ערב שנת השמיטה - תשפ"ב

ביקרא דאורייתא

פינחס מנחם שידלובסקי

ב/המערכת

תוכן הענינים

רבותינו

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל 'שפת אמת' זצלה"ה	יז
אמרי קודש 'שפת אמת' על מסכת אבות	
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל 'בית ישראל' זצלה"ה	יט
מאמרי קודש 'בית ישראל' בכת"ק לחג הסוכות ושמחת תורה	
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל 'פני מנחם' זצלה"ה	כב
בדין הניחו לו אבותיו ספר תורה	

שפתי ישנים

מרן הגה"ק רבי אברהם מסאכטשוב זי"ע	כט
בסוגיא דקנין פירות	
בענין הלבנת פנים	לג
הגאון רבי שאול משה זילברמן זצ"ל	לה
חידושים על הלכות שומרים	
הגה"ק רבי יצחק זעליג מורנגשטרן זצ"ל	מב
אגרת תורה	
הגאון רבי נחמיה אלטר זצ"ל	מט
תוכחת מגולה שלא לשמוע לשליח היצה"ר לרחק קרובו מביתו	
הגאון רבי מנחם זעמבא זצ"ל הי"ד	נ
גדר גט – סילוק הבעל וקנין האשה לעצמה	
הגאון רבי שמחה בונם ליזרון זצ"ל	נב
ציונים והארות על מסכת ברכות	
הגאון רבי אברהם בנימין זילברברג זצ"ל	ס
אם אמרינן צער בעלי חיים גם כשיש לאדם צער ושיטת הרמב"ם בזה	
הגאון רבי בנימין מנדלזון זצ"ל	סג
מכתבים	
הגאון רבי יעקב יצחק הלוי רודרמן זצ"ל	סז
הארות וציונים על ספר חיהרי"ם, אבנ"ז, כלי חמדה וזרע אברהם	
הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל	עד
גליונות שפת אמת על מסכת שבת	

ח | תוכן הענינים _____ שמחת תורה

הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל	
גליונות אבני נזר, שפת אמת ומכתבי תורה	פו
הגאון רבי יהושע משה אהרנסון זצ"ל	
בענין מכונת פקס בשבת	צה
הגאון רבי משה רומנברג זצ"ל	
מגליונות עמ"ס פסחים ומנחות	צה

תורת חיים

מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א	
בענין סוכה גזולה	קג
מרן הגאון רבי דב לנדו שליט"א	
מו"מ בדין טמא מת אחר הזאת שלישי והמסתעף	קח
הגאון רבי יעקב גרינוולד שליט"א	
גרימת פיקוח נפש בשבת על ידי מילה	קיא
הגאון רבי ישראל בונם שרייבר שליט"א	
בביאור מדרת קל וחומר	קכג
הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א	
בענין אתרוג של שביעית	קמה
הגאון רבי אברהם הלוי שארר שליט"א	
בענין מומאת בנדים כשריפת הפרה	קנב
הגאון רבי בן ציון חדש שליט"א	
בדין קדושת שביעית בפירות נכרים	קנח

עוז ואזרה

רבינו ראש הישיבה שליט"א	
גול נכרי אם הוי "לכם"	קסז
מורינו הגאון רבי דניאל חיים אלטר שליט"א	
בחילוק זכות הבעל בפירות וזכותו כמעשי ידיה, ולפי"ז ב' ביאורים בנדר דקל	
לפירותיו	קעב

עניני אורח חיים

הרב ישראל לדרברגר	ביאור בדברי הגמרא זה שני לארץ וזה חמישי לארץ.....	קפ
הרב אברהם מרדכי ביאלוסטוצקי	זרק ועקר אחר ממקומו וקיבל זרק ועקר ממקומו וקיבל.....	קפד
הרב ישראל חיים גינזבורג	בדיני מלטול בשבת.....	קצד
הרב ישראל אלברט	היתר מלאכת אוכל נפש ביום טוב.....	קצח
הרב שמחה בונם אדלר	הערות בשור וב"י סדר מוצאי שבת.....	ריא
הרב ישעי' משה גגולר	בדין קידוש וריחוק ב' נרות להבדלה ביו"ט שחל להיות במוצאי שבת.....	רכב
הרב ישראל מושקוביץ	קמן בקרבן פסח.....	רלא
הרב אשר ביר	בענין חובת הלל בעת הקרבת הפסח.....	רלה
הרב ישראל זילברברג	בענין מצוות לאו ליהנות ניתנו (סוגיא ר"ה כה.).....	רלח
הרב אברהם מרדכי אלתר	דין החובל בחבירו ביום הכיפורים.....	רמה
הרב בונם (בר"י) בלושמיין	דין התנאה לפניו במצוות ודין הידור מצוה עד שליש והמסתעף.....	רמט
הרב שמחה בונם שפירא	בענין סוכה בעזרה.....	רס
הרב ישראל מייטלס	בענין חוספה על שיעור סוכה ע"י צידוף סכך פסול.....	רעו

עניני יורה דעה

הרב מאיר נחום רוטנברג	נתהפך איסור להיות היתר ♦ מע"כ בפליטת כלים ♦ בענין סלק.....	רפד
הרב שמעון מרגלית	בענין שחיטת מעוברת.....	רחצ

י | תוכן הענינים _____ שמחת תורה

הרב נחום בצלאל שלאס	
דין כבישה והמסתעף	שי
הרב ישראל אריה אלטר	
גוי שלוח או הלוח בריבית ונתגייר ♦ קרוב לשכר ורחוק לחפסד	שיח
הרב יעקב שלמה שיינברגר	
חשש רבית בהקדמת מעות בשכירות פועל וקבלן	שבו
הרב אברהם (ברמ"צ) גלזמן	
בענין חזקה דתלת זמני בראיות	של
הרב פינחס מנחם פלד	
בגדרי תליה וספק תליה בכתמים	שמוג
הרב ישראל (בר"מ) לב	
מחות וגדרי דין 'נתרוקנה' בהפרת נדרים	שמח
הרב מאיר ליכטר	
בענין שויי' אנפשיה חתיכה דאיסורא לחייב מצות	שנג
הרב ישראל יוסף ראטמנעברג	
בביאור תקנת אושא דאל יבזבז יותר מחומש	שנמ

עניני אבן העזר

הרב אפרים קוביץ	
באיזה עריות צריכים בירור בשני עדים, ובאיזה מהן הדין דיהרג ואל יעבור	שסד
הרב יהודה גולדשטיין	
סוגיא דמחצה על מחצה (גיטין עה.)	שעב

עניני חושן משפט

הרב אביעד פנוש	
נגיעה בנוגע בעדות	שעמ
הרב משה בצלאל בורזיקובסקי	
פירעון חובות במועד, וחייב הוצאה על זה	שפה
הרב יעקב הלל ליכטנשטיין	
שיעבודא דרבי נתן בחוב שהוא מדרבנן	שצז
הרב יעקב שמעון שטרנשוס	
בדין מענת פרעתי בשמר ובכתב ידו ובמענת שמרך בידי מאי בעי	תב

שמחת תורה _____ תוכן הענינים | יא

הרב יחיאל קפלר	
הודאת בעל דין בדבר שעדיין אינו בעלים	תיב
הרב ישראל חיים ארלנגר	
ביאורים וחידושים בדיני תחילתו בפשיעה וסופו באונס והמסתעף	תב
הרב בן ציון דוד שפירא	
בחיידוש הרא"ש בשם הרמ"ה בתקדיש גזל שאינו ברשותו דחלה למפרע	תבו
הרב חיים רוזנברג	
קרבן בעין שננב ואיתבר ממילא	תלו
הרב ישראל הלוי מנלה	
ביאור יסודי בחילוקי גניבה וגזלה בשיטת הרמב"ם והמסתעף	תמד
הרב שמעון אבוכיץ	
בדין לקח במעות גזולים	
הרב זאב פדר	
השבת הנזילה [תברה או שתייה ואיתבר ממילא]	תסה
הרב ישראל שידלובסקי	
גדר חיוב הרחקת נזיקין ונזקי שבנים	תעג
הרב משה שידלובסקי	
סוגיא דשליחות יד	תצה
הרב יעקב חנוך (בר"א) בלושמיין	
בענין רובא וחזקה	תקג
הרב שמחה בונם וקסלשמיין	
בירור בנדר חיוב שמירת השומר	תקיא
הרב שלמה אייזן	
חזקה שאין עמה טענה בקרקע ובמטלטלין	תקיד
הרב זלמן יעקב אלבוים	
בסוגיית דר בקשתא בעליתא	תקכב
הרב אשר ישעי' בורגשמיין	
סוגיא דרב ענן (ב"ב מא.)	תקכו
הרב פינחס מנחם הולצמן	
בענין יש בכלל מאתיים מנה	תקכט

עניני קדשים

תקלה

תקלפ

תקמד

ענינים שונים

תקמו

תקנד

תקם

תקעב

תקעז

תקפג

שביעין חביבין

תקצוג

תקצו

תריז

תרכיב

הרב שמעון אבוכיץ	השובר פועל לעבוד בקרקע בשביעית, האם מתחייב בשברו	תרלד
הרב יחיאל ישראל בלעך	בענין פרוזבול ומוסר שמרותיו לבית דין	תרלח
הרב שלמה אפרים מוינץ	שאלות מצויות בדין לפני עור והמסתעף בשביעית	תערב
הרב יוסף מנדל קליקשטיין	בענין השביעית משממת את השבועה	תרעז
הרב פינחס מנחם ווייל	בענין ג' אילנות לבית סאה	תרפג

ראה גם :

הגאון רבי בנימין מנדלזון זצ"ל גאב"ד קוממיות - בענין זמני היתר הספיחין	סד
הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א - בענין אתרוג של שביעית	קמה
הגאון רבי בן ציון חדש שליט"א - בדין קדושת שביעית בפירות נכרים	קנח

לעסוק בדברי תורה

קושיות והערות מעמלי התורה ומתלמידי ישיבתנו הק'	תרצא
הערות על מאמרי המאסף תשפ"א	תשח

רהרב ישראל אריה אלטר - בשיעור רבינו שליט"א בענין חזרת קרקעות ביוכל ♦
הרב ישראל מרדכי אלטר - ר"ה ויוכ"פ תלויים בקידוש החודש [השלמה למאמר מקובץ הקודם] ♦ הרב אברהם מרדכי אלטר - תגובה למאמר מאת הרב אליהו בלושטיין בדיני קדימה בכרכות ♦ הרב יהודה אלטר - בהערת הרב יחיאל קפלר ע"ד הרמ"א (חו"מ ס"ו, כ"ו) ♦ הרב שלמה זלמן גלזמן - במאמר הרב אברהם בנימין קנאפ בדיני פרה אדומה ובמאמרים נוספים ♦ הרב ישראל מייטלס - במאמר הרב יהושע פראנד לגבי מכונה אוטומטית בשבת ♦ הרב חיים מליץ - בקושית הגה"ח רבי יהודה מנדלסון זצ"ל / אם כיפר התמיד רק בירושלים ♦ הרב ישראל מנדלסון - בקושית אמו"ר הגה"ח רבי יהודה מנדלסון זצ"ל / מעם דהתמיד מכפר רק בירושלים ♦ הרב חיים מאיר שמחה - בהערת הבח' יחזקאל שמחה בביאור דברי הנתיחה"מ (שמ"ד סק"א) ♦ הבח' שמואל שמעלקא שלסר - יישובים והארות בכמה הערות ומאמרים

שבחו של אהרן

לו"נ הרה"ח ר' יחזקאל אהרן הכהן איזבי זצ"ל

רבינו שליט"א
'בוה ראה וקדש'..... תשל

הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל
אגרת תורה והשקפה..... תשלג

הגאון רבי אברהם מרדכי איזבי זצ"ל
מתוך שאינו יכול לישבע בחשוד..... תשלה

הרה"ח רבי יחזקאל אהרן הכהן איזבי זצ"ל
בעניני הנחת תפילין וברכתה..... תשלז

הגאון רבי אברהם מרדכי אלטר שליט"א
חוקת חיוב ונאמנות ע"א במצות..... תשמ

הרב יהודה אריה לייב כרמל
בענין חיוב ברכה בחולך מסוכה לסוכה..... תשמה

הרב שלום ברוך לב
בענין תשלומי חפץ שנתנוהו בעליו כמתנה על דעת שפלוני יזיקנו,..... תשנא

הרב גדלי' הלוי שארר
בדין ביטל יבש ביבש..... תשנו

